

SPRAWOZDANIE

*z realizacji celów i kierunków strategicznych,
określonych
w „Strategii Rozwoju Gminy Gryfino do 2030 roku”.*

GRYFINO

Sprawozdanie za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

Cel strategiczny 1

Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej gminy

Cel operacyjny 1.1.

Rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **EDUKACJA**):
- optymalizacja sieci przedszkoli i szkół oraz zapewnienie wystarczającej drożności systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej w odpowiedzi na następujące zmiany demograficzne (wzrost/spadek liczebności dzieci),
- tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury edukacyjnej w celu podniesienia jakości kształcenia,
- wzrost jakości usług edukacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- dywersyfikacja i specjalizacja kierunków kształcenia - rozwój Szkoły Muzycznej, tworzenie klas sportowych,
- informatyzacja szkół,
- inwestycje w rozwój pracowni dydaktycznych,
- rozwój usług i infrastruktury związanej z terapią osób niepełnosprawnych,
- premiowanie nowatorskich kierunków rozwoju,
- rozbudowa bazy i infrastruktury edukacyjno-opiekuńczej,
- poszerzenie oferty zajęć dla uczniów i nauczycieli.

Cel operacyjny 1.1.

Rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **KULTURA**):
- tworzenie i modernizacja placówek kulturalnych,
- rozwój i specjalizacja oferty kulturalnej,
- promocja i profesjonalna organizacja imprez budujących pozytywny wizerunek gminy,
- rewitalizacja przestrzeni miejskiej pod aktywności związane z kulturą,
- zwiększenie dostępności oferty kulturalnej

Cel operacyjny 1.1.

Rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **SPORT I REKREACJA**):
- rozwój i specjalizacja oferty zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
- rozwój i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- promocja i profesjonalna organizacja imprez budujących pozytywny wizerunek gminy,
- rewitalizacja przestrzeni miejskiej pod aktywności związane ze sportem i rekreacją,
- podjęcie działań na rzecz stworzenia kąpieliska miejskiego nad Jeziorem Wełyńskim

Cel operacyjny 1.2.

Rozwój gospodarczy w powiązaniu z rozwojem infrastruktury komunalnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **GOSPODARKA**):
- przygotowanie terenów inwestycyjnych odpowiadających potrzebom wszystkich zainteresowanych,
- wspieranie mechanizmów rozwoju przedsiębiorczości,
- rozwój bazy hotelowej,
- wspieranie działań realizowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy Gryfino.

Cel operacyjny 1.2.

Rozwój gospodarczy w powiązaniu z rozwojem infrastruktury komunalnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **INFRASTRUKTURA KOMUNALNA**):
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- rozwój sieci szerokopasmowego Internetu,
- budowa i modernizacja dróg na terenie Gminy Gryfino we współpracy z innymi zarządcami dróg,
- tworzenie warunków dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- rozpoczęcie programu budowy mieszkań komunalnych.
- poprawa bezpieczeństwa publicznego, m. in. poprzez rozwój monitoringu

Cel operacyjny 1.3.
Ukierunkowanie
pomocy
społecznej pod
potrzeby
mieszkańców

- Kierunki działań (obszar interwencji **POMOC SPOŁECZNA**):
- utworzenie punktu interwencji kryzysowej oraz rozwój sieci wsparcia dla osób doświadczających przemocy,
- rozwój programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy
- utworzenie lokalnej karty "dużej rodziny" i karty "seniora",
- wykreowanie pakietu usług dedykowanych osobom w wieku senioralnym,
- tworzenie infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób w wieku senioralnym,
- utworzenie i prowadzenie wspomaganych lokali mieszkaniowych dla osób niepełnosprawnych,
- rozwój pracy socjalnej poprzez wdrożenie nowych narzędzi pomocowych,
- utworzenie schroniska dla osób bezdomnych oraz rozwój indywidualnego programu wyjścia z bezdomności,
- rozwój sieci rodzin wspierających,
- rozwój usług społecznych dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- rozwój i specjalizacja kadry pomocy społecznej,
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych na rzecz mieszkańców.

Cel operacyjny 1.4.
Rozwój
infrastruktury i
oferty
turystycznej

- Kierunki działań (obszar interwencji **TURYSTYKA**):
- identyfikacja i kreacja produktów turystycznych wykorzystujących specyficzne potencjały Gminy Gryfino,
- modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej, w szczególności wykorzystującej zasoby przyrodnicze Międzyodrza i istniejących akwenów wodnych,
- tworzenie atrakcyjnych przestrzeni turystyczno-rekreacyjnych na terenie miasta i gminy,
- rozwój i promocja turystyki aktywnej wykorzystującej specyficzne potencjały gminy,
- dalszy rozwój sieci ścieżek rowerowych.

Cel strategiczny 2

Wzrost współpracy z mieszkańcami

Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie poziomu partycypacji mieszkańców w zarządzaniu gminą

- Kierunki działań (obszar interwencji **PARTYCYPACJA MIESZKAŃCÓW**):
- tworzenie mechanizmów i narzędzi stałych konsultacji społecznych,
- poprawa komunikacji z mieszkańcami,
- rozwijanie budżetu obywatelskiego,
- rozwój systemu e-usług publicznych.

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie rozwoju NGO

- Kierunki działań (obszar interwencji **NGO**):
- wspieranie rozwoju wolontariatu,
- wspieranie organizacji pozarządowych, w szczególności w realizacji zadań własnych gminy,
- rozwój infrastruktury dedykowanej NGO,
- rozwój mechanizmów ekonomii społecznej, w tym rozwój spółdzielni socjalnych, lokalnych centrów integracji społecznych,
- wspieranie i rozwój Gryfińskiego Centrum Organizacji Pozarządowych,
- wspieranie rozwoju kapitału społecznego gryfińskich organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny 3

Rozszerzenie współpracy w ramach aglomeracji szczecińskiej

Cel operacyjny 3.1.

Poprawa komunikacji oraz rozwój infrastruktury aglomeracyjnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **KOMUNIKACJA**):
- integracja transportu publicznego we wszystkich aspektach,
- optymalizacja rozkładu jazdy komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców,
- wprowadzenie SDIP - systemu dynamicznej informacji dla pasażera.

Cel operacyjny 3.1.

Poprawa komunikacji oraz rozwój infrastruktury aglomeracyjnej

- Kierunki działań (obszar interwencji **INFRASTRUKTURA AGLOMERACYJNA**):
- tworzenie spójnego systemu ścieżek rowerowych, pieszych i wodnych,
- poprawa dostępności terenów rekreacyjnych i turystycznych (komunikacja publiczna, infrastruktura drogowa, parkingowa, miejsca odpoczynku).

Cel operacyjny 3.2.

Wzmocnienie współpracy gospodarczej

- Kierunki działań (obszar interwencji **GOSPODARKA REGIONALNA**):
- stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej skierowanej do przedsiębiorców,
- współpraca przy lokowaniu inwestycji przedsiębiorstw z branż kooperujących ze sobą,
- współpraca w zakresie planowania przestrzennego dedykowanego działalności gospodarczej,
- współpraca w ramach inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego.

Realizacja celów i kierunków strategicznych w roku 2021

Cel strategiczny 1

Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej gminy

Cel operacyjny 1.1.

Rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

Obszar interwencji: EDUKACJA

- Gmina Gryfino w 2021 roku wyposażała szkoły w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe. Uczniowie publicznych szkół podstawowych mają prawo do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, określonych w ramowych planach nauczania ustalonych dla tych szkół. Wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, wykonywanym przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące te szkoły. Na realizację tego zadania, jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, udzielaną przez wojewodę. W roku 2021 zakupiono podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe za łączną kwotę 322.654,43 zł.
- W roku 2021 w szkołach prowadzonych przez Gminę Gryfino kontynuowany był projekt „Inwestujemy w naukę!” – podnoszenie szans edukacyjnych uczniów oraz kluczowych kompetencji i nauczycieli ze szkół z terenu Gminy Gryfino, dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Od 1 stycznia 2019 r. w szkołach prowadzone były dla uczniów zajęcia rozwijające z matematyki, nauk przyrodniczych, języka angielskiego oraz zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze. Uczniowie otrzymali wsparcie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz edukacyjnego, odbyli zajęcia z wykorzystaniem kompetencji TIK, zajęcia rozwijające umiejętność kreatywnego i logicznego myślenia takich jak Irobot - zajęcia z robotyki i informatyki, Młody Kreator - zajęcia kreatywnego i twórczego myślenia i Młody Inżynier – zajęcia mające na celu kształcić w uczniach manualne umiejętności rozwijające kreatywność,

wyobraźnię oraz twórczość. W projekcie udział łącznie wzięło 706 uczniów. Ponadto prowadzone były zajęcia dla nauczycieli podnoszące kwalifikacje zawodowe, umiejętność kreatywnego i logicznego myślenia, w których wzięło udział 157 nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez Gminę Gryfino. Nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach: Certyfikowany kurs psychoedukacji i coachingu w edukacji z wykorzystaniem narzędzi TIK, szkolenie Change Your Mind (CYM) narzędziownik na platformie, kurs doradztwa zawodowego, trening zastępowania agresji, zagrożenia w cyberprzestrzeni, zabawy psychoedukacyjne – praca z wyobraźnią dla nauczycieli, kurs TIK – obsługa narzędzi informatycznych i urządzeń mobilnych wykorzystywanych do pracy z uczniem oraz zajęcia wspomagające dla nauczycieli pracujących z uczniami niepełnosprawnymi. W roku 2021 szkoły zostały jeszcze wyposażone w sprzęt i oprogramowania komputerowe do pracowni szkolnych, w tym m.in.: komputer stacjonarny, komputery przenośne, monitory interaktywne, oprogramowanie biurowe, tablety graficzne, tablice interaktywne, urządzenie wielofunkcyjne, roboty edukacyjne. Na realizację projektu została przyznana kwota dofinansowania w wysokości: 2.628.706,26 zł, całkowita kwota projektu 2.805.106,26 zł, wkład własny rzeczowy w postaci udostępnienia sal lekcyjnych na zajęcia dla uczniów, koszty wynajmu i utrzymania pomieszczeń - 176 400,00 zł, czas trwania projektu: listopad 2018 r. – czerwiec 2021 r. Celem głównym projektu była poprawa jakości kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę Gryfino poprzez doskonalenie kompetencji kluczowych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych, kreatywności i innowacyjności oraz rozwoju systemu indywidualnej pracy z uczniami.

- W 2021 roku realizowano projekt „Edukacja językowa dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Niemiecki i Polski jako język obcy”. W szkołach podstawowych oraz przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Gryfino kontynuowane były zajęcia dodatkowe nauki języka niemieckiego w ramach projektu „Edukacja językowa dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Niemiecki i Polski jako język obcy. INT-128”. W roku szkolnym 2020/2021 w zajęciach brało udział 529 uczniów. Budżet projektu Gminy Gryfino: 192.751,40 euro, dofinansowanie 85% - 163.838,69 euro, wkład własny 15% - 28.912,71 euro. W ramach realizacji projektu w 2021 roku powstał zbiór materiałów do nauki języka polskiego oraz niemieckiego, z którego będą mogli korzystać uczniowie w szkołach i przedszkolach. W 2021 roku w ramach projektu zakupiono kolejne już pomoce dydaktyczne, komputerowe i multimedialne na łączną

kwotę 56.739,97 zł. Zakupiono telewizory, laptopy, magnetofony, tablety graficzne, tablice multimedialne, projektory z ekranami.

- W 2021 roku realizowano rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 - „Aktywna Tablica”. W ramach programu dofinansowano zakup sprzętu lub pomocy dydaktycznych, niezbędnych do realizacji programów nauczania z wykorzystaniem technologii informacyjno – komunikacyjnych, które otrzymała Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Gardnie. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 43.750,00 zł z czego 35.000,00 (80%) to kwota dotacji a 8.750,00 (20%) to cześć, stanowiąca wkład własny. Zakupiono pomoce dydaktyczne lub narzędzia do terapii psychoneurologicznej dla uczniów z zaburzeniami uwagi i koncentracji, pomoce dydaktyczne lub narzędzia do terapii procesów komunikacji, w tym zaburzeń przetwarzania słuchowego, pomoce dydaktyczne lub narzędzia do terapii dla uczniów mających problemy w edukacji szkolnej oraz laptopy.
- W 2021 r. Biblioteka brała udział w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych. W ramach programu zakupiono 288 wol. książek z dotacji celowej z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Kwota dofinansowania wyniosła 8 000,00 zł, a wkład własny wyniósł 32 000,00 zł. W ramach wkładu własnego zakupiono dla czytelników Biblioteki dostęp do ponad 66 000 e-booków w firmie Legimi.
- Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniom przede wszystkim ze strony osób niepełnosprawnych, w szczególności niewidomych, niedowidzących i mających problemy ze skupieniem uwagi, Biblioteka Publiczna w Gryfinie w 2021 r. kontynuowała zakup audiobooków w wyniku czego wzbogaciła się o 51 audiobooków na kwotę 876,00 zł. Zakupiono również 61 woluminów książek z dużą czcionką na kwotę 2 642,00 zł. Zainteresowanie książką mówioną oraz książką z dużą czcionką było bardzo duże. Popularne były bestsellery literatury dziecięcej i młodzieżowej oraz literatury pięknej dla dorosłych.
- Biblioteka zakupuje również tzw. dokumenty elektroniczne, czyli programy edukacyjne pomocne np. przy zwalczaniu różnego typu schorzeń związanych z nauką pisania i liczenia, m.in. dysleksji, dysortografii, dyskalkulii, ćwiczenia logopedyczne na płytach DVD, słuchowiska w formacie mp3, audio, lektury na płytach DVD, klasykę filmografii dziecięcej, piosenki wykonywane przez sławnych aktorów dla dzieci i inne. Zbiory są wypożyczane bezpłatnie czytelnikom do domu. W roku 2021 Biblioteka wzbogaciła się

o 19 dokumentów elektronicznych i innych materiałów audiowizualnych na kwotę 359,00 zł.

- W ciągu 2021 r. mimo ograniczeń spowodowanych pandemią, filia biblioteki Filia w Pniewie kontynuowała współpracę z Dziennym Domem „Senior+” w Gryfinie oraz Środowiskowym Domem Samopomocy organizując warsztaty biblioterapii oraz terapii zajęciowej dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Biblioteka Publiczna w Gryfinie stale współpracuje także ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.
- Realizowano program pomocy uczniom niepełnosprawnym – uczniowie z niepełnosprawnościami ze szkół ponadpodstawowych oraz szkół specjalnych w 2021 roku mogli skorzystać z dofinansowania na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych. Pozwolił na to „Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020–2022”. Gmina Gryfino realizuje program dla wszystkich szkół leżących na jej terenie. W 2021 roku z pomocy skorzystało 19 osób spełniających kryteria programu na łączną kwotę dofinansowania 5.504,59 zł.
- Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników – udzielono 24 pracodawcom dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników dla łącznie 38 uczniów za kwotę 292.181,18 zł.

Działalność szkół:

- *Wszystkie szkoły w 2021 r., oprócz codziennej działalności edukacyjnej, prowadziły różnego rodzaju zajęcia pozalekcyjne dla uczniów – koła przedmiotowe, artystyczne, sportowe, językowe, zajęcia gimnastyki korekcyjnej, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia logopedii, zajęcia z psychologiem, a także terapię sensoryczną.*

W ramach uzupełnienia oferty dydaktycznej, realizowane były następujące programy edukacyjne:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Gryfinie realizowała 2 innowacje pedagogiczne: *Mądrej głowie... - czyli znam i rozumiem polskie przysłowia* oraz *Czytam i mówię o tym, co lubię.*
- Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Gryfinie przystąpiła do projektu edukacji cyfrowej *Lekcja: Enter* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, skierowanego do nauczycieli oraz kadry kierowniczej szkół. W ramach projektu prowadzone były szkolenia dotyczące sposobu prowadzenia lekcji tak,

by bardziej angażowały uczniów, rozwijały w nich umiejętność krytycznego i twórczego myślenia, uczyły pracy w zespole, lekcji, które stawiają ucznia na pierwszym miejscu, pozwalając mu na zdobywanie wiedzy drogą własnych doświadczeń i poszukiwań z pomocą ogólnodostępnych narzędzi cyfrowych, programów i aplikacji.

- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Gryfinie prowadziła pracę z dziećmi innowacyjnym programem „Program pracy z dzieckiem z wadą słuchu”. Jest to program przeznaczony do pracy z dziećmi z wadą słuchu, mający na celu wyrównanie ich szans edukacyjnych. Ponadto, Szkoła prowadziła pracę z dziećmi programem autorskim korekcji wad postawy, którego celem jego jest eliminowanie i zapobieganie wadom postawy.
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Gryfinie realizowała program zajęć świetlicowych „Tęczy jesteście inni” – poprzez opowiadania, bajki, książki kształtuje postawę tolerancji, empatii i wrażliwości wobec osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, „innościami” .
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Gryfinie realizowała pozalekcyjne zajęcia sportowe w porozumieniu z Wojewódzkim Szkolnym Związkiem Sportowym.
- Szkoła Podstawowa w Radziszewie w ramach podnoszenia jakości pracy szkoły, w roku 2021 kontynuowała współpracę z Uniwersytetem Szczecińskim. W ramach przystąpienia do projektu pod nazwą „Młody e-lider”, we wrześniu Uniwersytet Szczeciński zorganizował dla uczniów szkoły Piknik edukacyjny. Piknik Innowatorów obejmował interdyscyplinarne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży o tematyce łączącej zagadnienia ekonomiczne, zarządcze, chemiczne i OZE.
- Rozwijając działalność sportową szkoły, w trosce o profilaktykę wad postawy, Szkoła Podstawowa w Radziszewie współpracuje z Wojewódzkim Szkolnym Związkiem Sportowym w Szczecinie, organizując 2 godziny tygodniowo zajęć SKS.
- W Szkole Podstawowej w Chwarstnicy realizowany w roku szkolnym 2020/2021 był „Zabawą przez świat”. Głównym jego celem było zapoznanie uczniów z zabawami z różnych regionów Polski, krajów europejskich oraz innych kontynentów, zlokalizowanie tych krajów na mapie świata oraz krótka ich charakterystyka.
- W Szkole Podstawowej w Chwarstnicy w roku szkolnym 2020/2021 sześcioro uczniów klasy IV wzięło udział w innowacji pedagogicznej „Rysowany język niemiecki”, która była realizowana w ramach zajęć Koła Artystycznego. Zajęcia były realizowane jeden raz w tygodniu. W trakcie trwania innowacji uczniowie poznali, czym jest sketchnoting oraz zapoznali się z podstawową wiedzą na temat elementów notatki wizualnej. Po zakończonej innowacji uczniowie wiedzą, że stosując myślenie wizualne

jesteśmy w stanie zapamiętać więcej i na dłużej, a wizualizacja wzmacnia również proces rozumienia oraz rozwija kreatywność.

W ramach pełnienia funkcji wychowawczej, zrealizowane zostały następujące programy o charakterze profilaktycznym:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Gryfinie przystąpiła do programów: „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach” organizowanego przez PPSE we współpracy z KPP w Gryfinie, „Droga z klasą” – wiedza o bezpieczeństwie ruchu drogowego, „Trzymaj formę” – kształtowanie nawyków prozdrowotnych oraz do projektu „Bieg po zdrowie” – profilaktyka uzależnienia od nikotyny.
- W Szkole Podstawowej Nr 2 w Gryfinie realizowane były następujące programy edukacyjne: program terapeutyczny „Spójrz inaczej” o charakterze profilaktyczno-wychowawczym, który opiera się na założeniach psychologii prewencji oraz kładzie nacisk na rozwój osobowości ucznia oraz jego zdolności przystosowania się społecznego poprzez trenowanie ważnych umiejętności życiowych, tolerancji wobec osób niepełnosprawnych; program terapeutyczny „Spójrz inaczej na agresję” mający na celu zapobieganie agresji i przemocy; program „Ratujemy i uczymy ratować”, którego celem jego jest uświadomienie uczniom jak ważna jest pierwsza pomoc. W związku z tym prowadzone są szkolenia dla uczniów z zakresu pierwszej pomocy przedlekarskiej.
- W Szkole Podstawowej w Chwarstnicy w pierwszym semestrze w roku szkolnym 2020/2021 klasa 7b wzięła udział w projekcie edukacyjnym „Ja w społeczeństwie. Jak mogę zmienić świat?” zorganizowanym przez Fundację Uniwersytet Dzieci. Podczas zajęć uczniowie analizowali takie wartości, jak: odpowiedzialność, tolerancja, czy wsparcie innych ludzi. Dzięki projektowi rozwinęli wrażliwość na potrzeby wspólnoty lokalnej oraz znajomość powszechnie przyjętych zasad. Uczniowie budowali postawę świadomego uczestnictwa i twórczego zaangażowania w życie społeczne.
- W 2021 roku Szkoła Podstawowa w Radziszewie kontynuowała program „Myślę pozytywnie”. Jest to program kompleksowego wsparcia dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli w profilaktyce zdrowia psychicznego oraz upowszechniania wiedzy na jego temat. Projekt zakłada kontynuację działań podjętych przez Instytut Edukacji Pozytywnej w ramach Narodowego Programu Zdrowia i kontynuowanych ze środków własnych. Projekt powstał w wyniku ponad rocznych badań i obserwacji Fundacji, które jasno wykazały, że wychowanie i nastawienie psycho-emocjonalne odgrywają często dominującą rolę w procesie kształcenia uczniów i uczennic. Poprzez działania

edukacyjne i promocyjne pokazywano dzieciom i młodzieży, w jaki sposób mogą dbać o siebie, pobudzano poczucie własnej wartości oraz pokazywano, jak pozytywna samoocena, szacunek dla innych może w pozytywny sposób wspierać rozwój zdrowej, szczęśliwej jednostki.

- W ramach Tygodnia Biblioterapii, który roku 2021 obchodzony był pod hasłem: Czytanie zbliża. Biblioterapia w izolacji społecznej, w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży odbyły się dla uczniów Szkoły Podstawowej w Radziszewie zajęcia biblioterapeutyczne – „Z hejtem można wygrać: o sposobach reagowania na hejt i mowę nienawiści”. W zajęciach uczestniczyli uczniowie klas: VI i VII. Celem zajęć było uświadomienie uczniom, czym są hejt i mowa nienawiści i jakie mogą być ich konsekwencje oraz zapoznanie ze sposobami radzenia sobie z hejtem, instytucjami pomocowymi, do których można się zwrócić w przypadku zagrożenia. Młodzież aktywnie uczestniczyła w zajęciach za pomocą dyskusji, burzy mózgów, prezentacji multimedialnej czy pracy z tekstem - „Oro” (fragmenty) Dany Łukasińskiej. Na zakończenie uczniowie otrzymali zakładki do książek i mini powieści tzw. „zachętki”.
- Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Chwarstnicy w roku szkolnym 2021/2022 uczestniczyli w projekcie grantowym pn. Pomorze Zachodnie - Wsparcie Psychologiczno – Pedagogiczne. Projekt realizowany w ramach Działania 7.7 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, a współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w placówkach edukacyjnych w celu minimalizacji negatywnych skutków związanych z występowaniem COVID-19.
- Szkoła Podstawowa w Żabnicy uczestniczyła w jednym z największych ogólnopolskich programów edukacyjnych dla przedszkoli i szkół podstawowych klas I-III poświęconym tematyce ekologicznej „Kubusiowi Przyjaciele Natury”. Jego celem jest proekologiczna edukacja dzieci i zachęcanie do ruchu już od najmłodszych lat. Uczniowie z klas I-III wzięli udział w zajęciach tematycznych, podczas których uczyły się troszczyć o środowisko naturalne, poznali podstawowe zasady ekologii i dowiedzieli się, dlaczego warto jeść owoce i warzywa. Poznali również korzyści płynące z ruchu.
- W 2021 r. mury Szkoły Muzycznej I stopnia w Gryfinie mury szkoły opuścił trzeci rocznik absolwentów : 14 uczniów kl. IV cyklu czteroletniego i VI cyklu sześcioletniego SM I st. w Gryfinie.

W celu wspierania pracujących rodziców dzieci w wieku poniżej lat 6 Gmina realizuje zadania zakresu prowadzenia żłobków i przedszkoli. Na terenie Gminy Gryfino funkcjonuje

5 przedszkoli i jeden żłobek. W ramach dotacji przyznanej z budżetu państwa (Program Maluch+) dofinansowaniem objęto 125 ze 140 miejsc dla dzieci w Żłobku Miejskim w Gryfinie. Pozostałe 15 miejsc było finansowane z budżetu Gminy Gryfino.

Obszar interwencji: KULTURA

- W związku z czasowym zamknięciem Gryfińskiego Domu Kultury dla klientów, możliwe stały się bezinwazyjne dla działalności placówki i jej filii remonty wnętrz. Nowy wygląd zyskały pomieszczenia w budynku głównym przy ul. Szczecińskiej 17, filii miejskiej w Pałacyku pod Lwami oraz w filiach w świetlicach wiejskich w Drzeninie, Krajniku, Mielenku Gryfińskim, Wełtyniu, Wirowie.
- Roczna działalność Gryfińskiego Domu Kultury w 2021 r. objęła ponad 100 wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-turystycznych oraz ich cykli organizowanych w mieście i na terenie gminy Gryfino. W czasie otwarcia placówki dla publiczności w wydarzeniach wzięło udział 26,5 tys. uczestników. Największe wydarzenia to: 15. Gryfiński Festiwal Miejsc i Podróży „Włóczykij”, Twórcze wakacje 2021, Koncert 15-lecia działalności artystycznej Zespołu Tańca Współczesnego Fajber Flex, Wakacyjny Weekend z Gryfińskim Domem Kultury. Zawieszenie działalności z udziałem publiczności zaowocowało kontynuacją realizacji przedsięwzięć w internecie. W tym czasie zostały zrealizowane i udostępnione na platformie YouTube dwa wydarzenia artystyczne: Koncert Świąteczno-Noworoczny „Otwieramy Drzwi” oraz koncert Zrozumieć Kobiety, które odnotowały odpowiednio ponad 1,2 tys. i ponad 1,9 tys. odsłon. Podobnie odbywały się warsztaty twórcze podczas ferii zimowych, w tym także w świetlicach wiejskich na portalu społecznościowym Facebook. Strona grupy „Świetlice wiejskie Gryfińskiego Domu Kultury” działa nadal i prezentuje efekty działalności i pracy edukacyjno-artystycznej świetlic wiejskich administrowanych przez Gryfiński Dom Kultury.
- W roku 2021 Biblioteka Publiczna w Gryfinie organizowała i włączyła się w organizację licznych przedsięwzięć informacyjnych i edukacyjnych związanych z czytelnictwem oraz kulturą regionalną. Należały do nich m.in.: Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, XVIII Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, wystawa plenerowa „TU rodziła się opozycja. Między Czerwcem '76 a Sierpniem '80”, Ogólnopolska akcja „Narodowego Czytania”, Wystawa IPN „Operacja polska NKWD”.
- Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Gryfinie współpracowali i integrowali się podczas różnych uroczystości, spotkań okolicznościowych oraz wspólnych wycieczek (m.in. Obchody Dnia Dziecka, wycieczka do Ogrodu

Dendrologicznego, wyjazd integracyjny do ŚDS w Chojnie, udział w Dożynkach Gminnych w Sobieradzu, obchody Święta Niepodległości z zaproszonymi gośćmi, obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego z zaproszonymi gośćmi, sadzenie drzew w Krzywym Lesie, zabawa Andrzejkowa, Wigilia Bożego Narodzenia z zaproszonymi gośćmi) jak również brali udział w akcjach charytatywnych (piknik charytatywny dla Ani czy piknik charytatywny dla Michałka).

- Organizatorem przedsięwzięć ukierunkowanych na promocję edukacji, także w zakresie zwiększenia zainteresowania kulturą kraju i regionu był również Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Gminy i Miasta w Gryfinie:
 - przy współpracy ze Stowarzyszeniem "Wspólnota Polska" współorganizowano uroczystą akademię na cześć gryfińskich pionierów – pierwszych osadników z lat 1945-1947, w uroczystości brali udział przedstawiciele miast partnerskich,
 - zorganizowano uroczyste odsłonięcie muralu przedstawiającego rotmistrza Witolda Pileckiego,
 - zorganizowano Piknik Charytatywny dla Ani, która walczy z SMA, przy współpracy ze służbami, tj. Strażą Miejską w Gryfinie, Komendą Powiatową Policji w Gryfinie, Komendą Państwową Powiatowej Straży Pożarnej w Gryfinie, Ochotniczą Straż Pożarną w Radziszewie, w Chwastnicy, w Sobieradzu, w Gryfinie oraz w Wełtyniu. Połączono siły, aby zebrać jak najwięcej pieniędzy dla dziecka. Służby grały z dziećmi w grę edukacyjną pod nazwą „Zagraj ze mną w bezpieczeństwo” oraz omawiały i pokazywały sprzęt jaki jest na wyposażeniu funkcjonariuszy oraz samochodów służbowych,
 - zorganizowano Dożynki Gminne w miejscowości Sobieradz,
 - we współpracy z Polskim Związkiem Łowieckim Zarząd Okręgowy w Szczecinie oraz Dzikim Łosiem w Szczecinie zorganizowano warsztaty kulinarne: „Dziczyzna w kuchni” dla Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Gryfino. Warsztaty odbyły się w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej w Radziszewie.

Obszar interwencji: SPORT i REKREACJA

- W roku 2021 na terenie Gminy zorganizowano 268 imprez sportowych, w których udział wzięło ok. 14,7 tys. osób. Z form rekreacji indywidualnej i zbiorowej zapewnianych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie skorzystało w 2021 około 18,5 tys. osób.
- W 2021 r. Gala Sportu odbyła się online i miała na celu wyróżnienie sportowców, którzy osiągnęli wysokie wyniki we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. W tym roku sportowy laur otrzymało 29 zawodników oraz 9 trenerów.

- W roku 2021 w Centrum Sportu i Rekreacji w Gryfinie odbyły się zorganizowane wydarzenia sportowe: zawody w pływaniu z okazji Dnia Dziecka oraz Mikołajkowe zawody w pływaniu.
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie zorganizował łącznie 4 rajdy kajakowe, w których uczestniczyło 125 turystów.

Cel operacyjny 1.2. Rozwój gospodarczy w powiązaniu z rozwojem infrastruktury

Obszar interwencji: GOSPODARKA

Kluczową inwestycją w obszarze Gospodarka, która będzie realizowana w najbliższych latach w gminie Gryfino jest budowa dwóch bloków gazowych na terenie Elektrowni Dolna Odra w Nowym Czarnowie. W listopadzie 2021 r. odbyło się uroczyste wmurowanie kamienia węgielnego.

W 2021 r. Gryfiński TBS SP. z o.o. realizował dalsze działania dla nowej inwestycji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przy ul. Jana Pawła II w Gryfinie. Na podstawie uchwalonego przez Radę Miejską nowego studium oraz w oparciu o przygotowaną koncepcję architektoniczno-urbanistyczną Spółka wystąpiła z wnioskiem o ustalenie warunków lokalizacji inwestycji mieszkaniowej oraz o środki z Banku Gospodarstwa Krajowego na jej realizację ramach finansowania zwrotnego. Spółka uzyskała wstępną pozytywną decyzję kredytową z BGK oraz zgodę na realizację inwestycji.

Obszar interwencji: INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Mając na uwadze efektywność realizacji tego celu Gmina Gryfino ukierunkowała swoje działania na budowę i modernizację dróg położonych na terenach gminnych, rozwój infrastruktury mieszkań komunalnych oraz zwiększenie bezpieczeństwa publicznego.

- W roku 2021 kontynuowano prace związane z remontami budynków komunalnych oraz poprawą ich funkcjonalności. Wyremontowano m.in. pozyskane pustostany, lokale komunalne w Gryfinie oraz dach budynku komunalnego przy ul. Łużyckiej w Gryfinie. Przebudowano także wewnętrzną instalację gazu wraz z instalacją c.o. i c.w.u. w lokalach mieszkalnych w m. Daleszewie oraz opracowano dokumentację projektową na przebudowę wewnętrznej instalacji gazowej w lokalach: w Gryfinie przy ul. Łużyckiej, ul. Kościelnej i przy ul. Kwiatowej oraz w Daleszewie przy ul. Gryfińskiej. Ponadto wymieniono stolarkę okienną w lokalu komunalnym przy ul. Fabrycznej w Gryfinie,

przy ul. Bolesława Chrobrego w Gryfinie, przy ul. Lipowej w Wysokiej Gryfińskiej oraz przy ul. Bol. Chrobrego w Gryfinie oraz wymieniono instalację elektryczną w lokalach komunalnych w Gryfinie przy ul. Łużyckiej, w m. Parsówek oraz w m. Drzenin. Łączna wartość wykonanych prac wyniosła 439 863,44 zł.

- W ramach działań dotyczących rozwoju dróg położonych na terenie Gminy zrealizowano zadanie polegające na budowie oświetlenia ulicznego w pasie drogowym ul. Topolowej w Czepinie finansowanego ze środków budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w ramach projektu pn. „Bezpieczna droga po zmierzchu”, realizowanego w ramach Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „GRANTY SOŁECKIE 2021”.
- Jedną z ważniejszych, z punktu widzenia mieszkańców miasta i gminy Gryfino, inwestycji, których realizacja rozpoczęła się w 2021 r. była rozbudowa Cmentarza Komunalnego w Gryfinie. Zakres prac obejmuje rozbudowę nowej, górnej części cmentarza oraz modernizację alejek na terenie starej części cmentarza, ujętego w gminnej ewidencji zabytków. Teren objęty inwestycją zlokalizowany jest we wschodniej części Gryfina, pomiędzy ulicami: Orłąt Lwowskich, Pomorską, Wojska Polskiego, Kołtątaja w Gryfinie.
- Długo planowana inwestycja związana z budową budynków mieszkalnych w miejscowości Nowe Czarnowo pod Gryfinem, została rozpoczęta we wrześniu 2021 r. Ta duża w skali gminy inwestycja obejmuje budowę 3 budynków mieszkalnych (22 lokali) wielorodzinnych, świetlicy z zapleczem socjalnym oraz zagospodarowaniem terenu, drogą wewnętrzną i niezbędną infrastrukturą techniczną. Ponadto, w ramach inwestycji zaplanowano dwie przestrzenie rekreacyjne z przeznaczeniem m.in. na plac zabaw.
- W 2021 r. Gmina Gryfino wnioskuje o udzielenie promesy z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadania pn. „Budowa dróg wewnętrznych wraz z przyległymi ciągami pieszymi oraz budową infrastruktury kanalizacyjnej w Gryfinie” w wysokości 14 862 000,00 zł. Po uzyskaniu pozytywnej decyzji Prezesa Rady Ministrów o udzieleniu wstępnej promesy Gmina Gryfino rozpoczęła procedurę przetargową w ramach której wyłoniono Wykonawcę robót budowlanych i podpisano umowę na kwotę 12 476 915,28 zł (95% wartości inwestycji stanowić będzie dofinansowanie z uzyskanej promesy). Inwestycja została podzielona na dwie części. Przedmiotem I części inwestycji są roboty budowlane obejmujące budowę dróg, tj. ul. Śląskiej, Kujawskiej, Podlaskiej oraz odcinków ul. Mazowieckiej i Limanowskiego w Gryfinie wraz z przyległymi ciągami pieszymi oraz budowę kanalizacji deszczowej. Przedmiotem II części inwestycji są roboty budowlane

obejmujące budowę ul. Opolskiej wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz przebudową kanału melioracyjnego w Gryfinie.

- W 2021 r. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., w której Gmina Gryfino posiada 100% udziałów, poczyniło następujące działania:
 - Ujęcie Krzypnica – budowa dwóch studni głębinowych wraz z rurociągami przyłączeniowymi oraz instalacją elektryczną,
 - Przebudowa sieci wodociągowej azbestocementowej w m. Gardno.
 - Przebudowa sieci wodociągowej Krajnik – Nowe Czarnowo – w trakcie realizacji. Planowane zakończenie robót w grudzień 2022r.
 - Modernizacja stacji uzdatniania ujęcia wody Steklno.
 - Przebudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Słowiańskiej wraz z modernizacją hydroforni przy ul. Krzywoustego,
 - Budowa dwóch instalacji fotowoltaicznych na potrzeby Oczyszczalni Ścieków w Gryfinie,
 - Likwidacja Oczyszczalni ścieków w Gardnie – budowa rurociągu tłoczego pomiędzy miejscowościami Gardno i Wełtyń,
 - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Krajnik – Etap I,
 - Przebudowa rurociągu wód popłucznych z ujęcia Krzypnica.
- W trakcie roku 2021 Gmina Gryfino realizowała liczne akcje o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym. Głównym ich celem było zwiększenie świadomości potencjalnych zagrożeń oraz upowszechnienie dobrych praktyk, wpływających na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców. Przeprowadzono akcje tj.:
 - „Dzień Dobry! Pomagam”. Akcja adresowana była do osób starszych (65+) jak również osób z niepełnosprawnością ruchową, które ukończyły 18 lat i prowadzą gospodarstwo jednoosobowe, wymagających pomocy podczas epidemii koronawirusa w zakupie produktów niezbędnych do życia.
 - „Wypalanie traw i nieużytków”. Akcja profilaktyczna ma na celu uświadomienie bezcelowości wypalaniu traw i nieużytków oraz poznania skutków tych działań i została przeprowadzona we współpracy z Ochotniczą Strażą Pożarną w Chwastnicy, Sobieradzu, Radziszewie, Wełtyniu, Gryfinie oraz Komendą Powiatową Straży Pożarnej w Gryfinie.
 - "Bezpiecznie i Aktywnie". Każde dziecko uczestniczące w akcji otrzymało mapkę: „Bezpieczne i aktywne wakacje w Gminie Gryfino” za pomocą której zwiedzało ciekawy szlak prowadzący po stacjach sprawnościowych związanych z bezpieczeństwem. Zadania na stacjach uczyły zasad bezpieczeństwa

i udzielania pierwszej pomocy. Przygotowano również specjalny pokaz ratownictwa wodnego oraz aerobik wodny a każdy mały uczestnik spotkania otrzymał piłkę plażową oraz nagrody niespodzianki. Akcje zorganizowano we współpracy ze służbami, tj. Komendą Państwową Powiatowej Straży Pożarnej w Gryfinie, Komendą Powiatową Policji w Gryfinie, Ochotniczą Straż Pożarną w Gryfinie, Gryfińskim Stowarzyszeniem Ratowniczym, Gminnym Centrum Zarządzania Kryzysowego, LKS Piast, Gryfińskim Domem Kultury.

- przy współpracy ze służbami, tj. Sekcją Eksploatacji Szczecin Główny Zakład Linii Kolejowych w Szczecinie, Komendą Powiatową Policji w Gryfinie, Gminnym Centrum Zarządzania Kryzysowego, włączono się do kolejnej edycji kampanii społecznej zainicjowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. pn. „Bezpieczny Przejazd – Szlaban na ryzyko”. Celem kampanii było podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych oraz terenach kolejowych.
- przeprowadzono akcję ROAD SAFETY DAYS (Dni bezpieczeństwa ruchu drogowego). Działania te koordynowane są przez Europejską Organizację Policji Ruchu Drogowego ROADPOL oraz popierane przez Komisję Europejską i Europejską Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego ETSC . Akcja ma na celu poszukiwanie nowych form aktywności, których nadrzędnym celem jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego. Akcja promuje „wizję zero” przyjętą w wielu krajach europejskich, czyli ZERO śmiertelnych ofiar wypadków drogowych w Europie. Przeprowadzono działania profilaktyczne do pieszego uczestnika ruchu, aby pamiętał o zachowaniu podstawowych zasad bezpieczeństwa, rozglądał się na drodze i był widoczny dla zmotoryzowanych oraz do kierowcy, aby pamiętał o dostosowaniu prędkości do warunków panujących na drodze, nie przeceniał własnych umiejętności oraz wsiadał za kierownicę trzeźwy. Każdy uczestnik akcji otrzymał broszurki informacyjne oraz ołówek bezpieczeństwa.

Cel operacyjny 1.3.

Ukierunkowanie pomocy społecznej pod potrzeby mieszkańców

- W ramach pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Gryfino, w roku 2021 przeprowadzono następujące działania:
 - w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryfinie funkcjonuje Punkt Doradztwa i Konsultacji, z którego mogą korzystać m.in. ofiary przemocy w rodzinie. W 2021

roku w Punkcie, osoby doświadczające przemocy mogły otrzymać wsparcie specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, terapeuty rodzinnego, psychologa dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, radcy prawnego oraz mediatora. Specjalistyczna pomoc była możliwa cztery razy w tygodniu, w godzinach popołudniowych.

- W 2021 r. zawarto 2 umowy na usługę świadczenia schronienia mieszkańcom Gminy Gryfino z dwoma schroniskami: Stowarzyszenie Ludzi bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. Dr Tomasza Judyma, ul. Okulickiego 3 w Gryfinie oraz Stowarzyszeniem „Jesień” w Nowym Jasińcu na świadczenie schronienia w schronisku z usługami opiekuńczymi.
- zawarto również porozumienia o współpracy, w ramach których Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie miał możliwość udzielania schronienia osobom bezdomnym, z: Caritasem Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej; Centrum Socjalnym Caritas w Szczecinie dotyczące schronisk przy ul. Strzałowskiej, ul. Nehringa oraz ul. Piasecznej w Szczecinie; Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Koszalińskie w Koszalinie; Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Zachodniopomorskiego Zarządu Wojewódzkiego w Szczecinie; Stowarzyszeniem MONAR schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Łagiewnikach; Centrum Socjalnym Caritas w Stargardzie.
- W 2021 r. liczba wolontariuszy działających w Lokalnym Centrum Wolontariatu wyniosła 14 osób. W wyniku zawartych porozumień były prowadzone działania wolontarystyczne we współpracy ze Szkołą Podstawową Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Dąbrowskiej w Gryfinie oraz z Zespołem Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie. Wolontariusze włączyli się w szereg działań na rzecz osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. Brali udział w realizacji działań przedsięwziętych oraz aktywnie uczestniczyli w czasie festynów pomocowych.
- Ośrodek Pomocy społecznej w Gryfinie w 2021 roku zrealizował szereg działań profilaktycznych ukierunkowanych na różne grupy odbiorców, tj.:
 - spektakle profilaktyczne dla dzieci uczęszczających do gryfińskich placówek oświatowych;
 - sfinansowano zakup nagród dla uczestników konkursu pt. „Tato, mam, nie pal..”, organizowanego w Szkole Podstawowej nr 2;
 - Ośrodek Pomocy Społecznej włączył się w akcję profilaktyczną pn. „ Nazywam się Miliard”;

- zorganizowano obchody w ramach Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii połączonych z projektem socjalnym skierowanych dla rodzin z dziećmi objętych pomocą Ośrodka;
- zorganizowano kampanię informacyjną w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Obszar kampanii rozszerzono na Gminę Gryfino - w ramach akcji dyżury w świetlicach wiejskich pełnili kuratorzy i pracownicy socjalni udzielając przy tym wsparcia dla Mieszkańców;
- w ramach współpracy z Gryfińskim Domem Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej organizował bezpłatny wypoczynek w okresie ferii letnich i zimowych, w których uczestniczyły dzieci z rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem alkoholizmu, narkomanii i przemocy;
- wspierano działalność statutową Gryfińskiego Stowarzyszenia Abstynenta Feniks;
- Ośrodek Pomocy Społecznej włączył się w organizację festynów charytatywnych organizowanych na rzecz dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Gryfino.
- W 2021 roku Gmina Gryfino kontynuowała zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz inicjowała nowe przedsięwzięcia.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie zrealizował 12 projektów socjalnych: „Chwilo trwaj”, „Wielkanocna paczka”, „Walka o szansę dla Ani”, „Moc w pomocy dla Hani”, „Pomoc dla Michałka”, „Festyn na rzecz Krystiana”, „Europejski Dzień Seniora” „Góry Świętokrzyskie – ku wspomnieniom”, „Mikołajkowe upominki”, „Zmiana może przyjść już dziś”, „Święta u seniorów”, „Zimowa pomoc osobom bezdomnym”.

Cel operacyjny 1.4.

Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej

- W ramach projektów realizowanych przez Gminę Gryfino w 2021 r., dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej i Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, powstaną dwa odcinki ścieżki rowerowej o łącznej długości około 8,50 km. Zakres inwestycji obejmuje odcinek od ulicy Jana Pawła II w Gryfinie do ulicy Leśnej w miejscowości Wełtyń, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 120 oraz odcinek od miejscowości Wełtyń do Strefy Przemysłowej w Gardnie. Nowopowstała droga dla rowerów będzie alternatywną

trasą dla transportu samochodowego m.in. w celu dojazdu mieszkańców Gminy Gryfino i województwa zachodniopomorskiego do miejsca pracy na terenie Strefy Przemysłowej w Gardnie oraz do Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego zlokalizowanego w Gryfinie, w celu odbycia dalszej podróży. Projekt przyczyni się do stworzenia warunków do zmiany środka transportu z indywidualnego samochodowego na indywidualny rowerowy, a przez to ograniczenia emisji zanieczyszczeń, a także poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego. W ten sposób wzrośnie standard życia mieszkańców gminy oraz poprawi się stan środowiska naturalnego.

- Inwestycje w obiekty o charakterze rekreacyjnym, w szczególności place zabaw, realizowane były w roku 2021 także przez Wydział Edukacji i Spraw Społecznych. Gmina Gryfino doposażyła 19 obiektów sportowo-rekreacyjnych w tym sześć placów zabaw oraz dwa boiska sportowe. W ramach doposażenia obiektów sportowo-rekreacyjnych zrealizowano następujące instalacje:
 - Bartkowo – utwardzenie terenu pod wiatą rekreacyjną, zakup i montaż elementów drewnianych do wiaty rekreacyjnej oraz zakup siatki do bramek na boisku sportowym (koszt 12.820,00 zł);
 - Chlebowo – zakup ogrodzenia na plac zabaw (koszt 8.900,00 zł);
 - Chlebowo – doposażenie siłowni zewnętrznej – biegacz wolnostojący (koszt 2.622,00 zł);
 - Daleszewo – doposażenie placu zabaw poprzez zakup elementów Ogrodzenia (koszt 4.296,40 zł);
 - Dołgie – zakup i montaż altany drewnianej na obiekcie sportowo-rekreacyjnym (koszt 18.176,00 zł);
 - Drzenin – zakup kamer zewnętrznych do monitoringu na obiekty sportowo-rekreacyjne (koszt 2.996,09 zł);
 - Gardno – zakup i montaż huśtawki trzystanowiskowej na plac zabaw (koszt 6.949,50 zł);
 - Krajnik – modernizacja obiektu sportowo-rekreacyjnego poprzez wyrównanie terenu oraz położenie polbruku (koszt 10.059,00 zł);
 - Krajnik – zakup i montaż huśtawki trzystanowiskowej na plac Zabaw (koszt 6.949,50 zł);
 - Mielenko Gryfińskie – zakup i montaż elementów siłowni zewnętrznej – orbitrek wolnostojący, wioślarz wolnostojący, twister +wahadło na słupie (koszt 12.074,30 zł);

- Mielenko Gryfińskie – zakup elementów Ogrodzenia w celu doposażenia placu zabaw (koszt 1.199,95 zł);
 - Nowe Czarnowo – zagospodarowanie terenu obiektu sportowo-rekreacyjnego poprzez zakup i montaż ławek, gazonów, zasadzenie roślinności oraz wyrównanie terenu (koszt 30.750,00 zł);
 - Radziszewo – montaż utwardzenia terenu oraz wiaty rekreacyjnej przy remizie OSP Radziszewo(koszt 28.273,00 zł);
 - Sobieradz – rewitalizacja terenu przy wiacie poprzez wyrównanie terenu, położenie kostki brukowej, impregnacja wiaty, montaż miejsca na ognisko (koszt 20.000,00 zł);
 - Sobiemyśl – montaż altany drewnianej przy placu Zabaw (koszt 13.363,31 zł);
 - Steklno – doposażenie obiektu sportowo-rekreacyjnego poprzez zakup i montaż ławek drewnianych (koszt 1.920,00 zł);
 - Steklno – poprawa infrastruktury na obiekcie sportowo-rekreacyjnym poprzez montaż budynku gospodarczego oraz wyposażenie go w regały oraz grill – (koszt 18.304,78 zł);
 - Wirów – zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej poprzez zakup i montaż ławek drewnianych oraz farb do impregnacji wiaty rekreacyjnej (koszt 4060,00 zł);
 - Żórawie – poprawa infrastruktury na obiekcie sportowo-rekreacyjnym poprzez wyłożenie kostki polbrukowej, zakup montaż karuzeli tarczowej na placu Zabaw oraz zakup i montaż kosza do koszykówki na obiekcie sportowo-rekreacyjnym (koszt 20.377,01 zł).
- Gmina Gryfino w 2021 r. kontynuowała projektu rewitalizacji Krzywego Lasu, realizowanego we współpracy przez Gminę Gryfino, Nadleśnictwo Gryfino i Fundację Polskiej Grupy Energetycznej. Celem działania jest ochrona obecnego kompleksu krzywulców, posiadającego status pomnika przyrody, oraz odtworzenia w postaci nowej powierzchni zastępczej.
 - W rezultacie współpracy Referatu promocji i komunikacji społecznej z Biblioteką Publiczną w Gryfinie, Gmina Gryfino stworzyła wniosek na dotację z programu „Patriotyzm Jutra” prowadzonego przez Muzeum Historii Polski. Projekt pt. „Gryfińskie archiwum mówione” dot. powojennej historii miasta i jego mieszkańców. Gryfiński wniosek na 112 dofinansowanych wniosków z blisko tysiąca zgłoszonych znalazł się w pierwszej połowie listy. Celem projektu było stworzenie multimedialnej bazy wspomnień świadków powojennej historii naszego miasta. Do wspomnień kierują m.in. kody QR ulokowane w różnych punktach miasta. Zadanie ma na celu wzmocnienie

poczucia tożsamości lokalnej z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań technicznych i platform społecznościowych. BRP stworzyło również identyfikację wizualną projektu.

- W 2021 r. Gmina Gryfino pozyskała dofinansowanie w kwocie 42.543 zł brutto na projekt „Kompleksowy pakiet krajoznawczy obszaru sołectw Gminy Gryfino” w ramach programu „Promowanie obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju” Dolnoodrzańskiej Inicjatywy Rozwoju Obszarów Wiejskich. Założeniem projektu jest zebranie aktualnych informacji o walorach turystycznych gryfińskich sołectw oraz przełożenie ich na różne kanały komunikacji: interaktywne prezentacje multimedialne w internecie, ilustrowaną mapę krajoznawczą, oznakowanie kodami QR w terenie oraz drukowany przewodnik. Ma być to pierwszy multifunkcyjny pakiet wiedzy o sołectwach, który ma na celu zachęcenie mieszkańców gminy i gości spoza niej do turystycznego eksplorowania wiejskich obszarów gminy. W 2021 r. odbył się etap formalizowania poszczególnych elementów działania, w 2022 r. nastąpi proces produkcyjny.

Cel strategiczny 2

Wzrost współpracy z mieszkańcami

Cel operacyjny 2.1.

Zwiększenie poziomu partycypacji mieszkańców w zarządzaniu gminą

Obszar interwencji: PARTYCYPACJA MIESZKAŃCÓW

- Ze względu na ogłoszenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, wywołanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 procedura wyłaniania zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego na rok 2021 została zawieszona do odwołania (komunikat Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino z dnia 12.05.2020 r.). Na podstawie komunikatu Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino z dnia 13.04.2021 r. nabór wniosków na propozycje zadań do realizacji w 2022 r. w ramach budżetu obywatelskiego został zawieszony do odwołania z uwagi na trwający nadal stan epidemii.

- W ramach realizacji zadań inwestycyjnych z Funduszu Sołectkiego w roku 2021 wydatkowano kwotę 441 580,05 zł na realizację zadań w 19 sołectwach. Wykonano m.in.: remont elewacji świetlicy wiejskiej z ociepleniem w Chwarstnicy, modernizację świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu placu rekreacyjno-sportowego w Czepinie, prace remontowe w świetlicy wiejskiej w Drzeninie, remont dróg gminnych w miejscowości Radziszewo, remont elewacji świetlicy wiejskiej w Starych Brynkach, remont drogi gminnej łączącej miejscowości Stare Brynki i Raczki, remont części drogi gminnej ul. Miodowej w Żórawkach.
- Gmina Gryfino w latach 2020 - 2021 realizowała projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich - Regionalnego Programu Operacyjnego pn.: „Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Gryfino obejmująca wymianę starych kotłów lub pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych, zarówno w domach jednorodzinnych i wielorodzinnych, w latach 2020-2021”. Przedmiotem projektu było udzielenie 96 grantów mieszkańcom gminy Gryfino na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska obejmujących trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym. Grant był udzielany na wykonanie zadań w zabudowie jednorodzinnej, jak i lokalach mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej, położonych na terenie gminy Gryfino. Kwota grantu wynosiła 7.500,00 zł. Wartość Projektu to 871.125,00 zł, z czego kwota 779.625,00 zł stanowiła dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego. W ramach Projektu zlikwidowano 96 kotłów na węgiel i zmodernizowano systemy grzewcze instalując nowoczesne niskoemisyjne źródła ogrzewania, a mianowicie: 51 kotłów na pelet, 38 kotłów gazowych, 4 pompy ciepła, 3 ogrzewania elektryczne.
- Na terenie gminy Gryfino systematycznie od wielu lat realizowany jest Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Gryfino na lata 2009 – 2032”. W roku 2021 na wnioski mieszkańców wykonano usługi polegające na demontażu, odbiorze, transporcie oraz unieszkodliwianiu materiałów zawierających azbest pochodzących z terenu Gminy Gryfino w następujących ilościach: demontaż materiałów zawierających azbest – 337,51 m² oraz odbiór, transport oraz unieszkodliwienie materiałów zawierających azbest – 25,61 ton. Całkowita wartość brutto wykonanych prac w 2021 roku wyniosła 20.460,62 zł.
- W zakresie gospodarki wodno-ściekowej, w ramach dotacji celowych, dofinansowaniu podlegał również zakup przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków. W ramach prowadzonego działania w roku 2021 przyznano dotacje celowe na 3 wnioski, opiewające na łączną kwotę 10.500,00 zł.

- W 2021 r. w ramach prowadzonych działań komunikacyjnych Gminy Gryfino z otoczeniem uruchomiono następujące bloki tematyczne:
 - Gmina Gryfino w obliczu zagrożenia koronawirusem
 - Dzień Dobry! Pomagam
 - Nowe opłaty i zasady segregacji odpadów komunalnych
 - Komunikowanie działań inwestycyjnych
 - Sprzedaż gminnych nieruchomości
 - Narodowy Spis Powszechny 2021
 - Wydarzenia gminne.
- Kontynuując długoletnie zaangażowanie Gminy Gryfino w realizację zadań z zakresu ochrony zwierząt, również na rok 2021 r. Gmina zawarła szereg umów mających służyć szeroko pojętej opiece nad zwierzętami dzikimi, właścicielskimi oraz bezdomnymi. W ramach wspierania kontroli rozmnażania zwierząt wolnożyjących i zmniejszania liczby bezdomnych psów i kotów, prowadzone były akcje sterylizacji zwierząt bezdomnych oraz właścicielskich. Gmina za kwotę 2.400,00 zł zleciła wykonanie 14 szt. domków dla wolnożyjących kotów.
- W ramach grantów sołeckich 2021 utworzono w miejscowości Wirów tor przeszkód dla psów.
- W ramach projektu rewitalizacyjnego realizowanego przez Gminę Gryfino w 2021 r. pn. „Gryfino Stare Miasto OdNOWA – aktywizacja społeczności lokalnych”, 5 podwórek na terenie Starego Miasta w Gryfinie przeszło metamorfozę przy współudziale mieszkańców miasta. Celem realizacji projektu było pobudzenie aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji, wykształcenie poczucia wpływu na własne otoczenie dzięki zaangażowaniu w prace związane z projektowaniem oraz rewitalizowaniem podwórek. W ramach realizacji projektu mieszkańcy starego miasta zgłaszali do Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie (Wydział Inwestycji i Rozwoju) pomysły na zagospodarowanie swoich podwórek. Następnie powstały koncepcje zagospodarowania podwórek, które zostały skonsultowane z mieszkańcami i na podstawie tych projektów zostało zagospodarowanych 5 przestrzeni w obszarze starego miasta. Podwórka zostały zagospodarowane w elementy placów zabaw i małej architektury, jak np. ławki parkowe, kosze na śmieci czy szachownica. Zostały również wykonane nowe nasadzenia. Część z prac, jak m.in. malowanie ogrodzeń czy istniejących już elementów placów zabaw została wykonana przez mieszkańców miasta zamieszkujący teren wokół podwórek. Projekt był jednym z zadań realizowanych w ramach wdrażania Miejskiej Inicjatywy Działania i został współfinansowany

ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w kwocie 135 000,00 zł.

Obszar interwencji: NGO

- W ramach wsparcia finansowego organizacji pozarządowych, realizowanego w ramach otwartych konkursów ofert, Gmina udzieliła wsparcia poprzez zlecenie zadań do realizacji z zakresu kultury fizycznej 32 organizacjom pozarządowym na kwotę 932.900 zł, z czego 7 organizacji w trybie uproszczonym na kwotę 48.000 zł. Na wsparcie zadań zleconych do realizacji z zakresu zdrowia i polityki społecznej udzielono wsparcia 8 organizacjom na kwotę 127.400 zł, z czego 3 organizacje otrzymały wsparcie w ramach trybu uproszczonego na kwotę 14.400 zł. Z zakresu kultury i z zakresu wspierania działalności gospodarczej wsparcie otrzymały dwie organizacje w kwocie 30.630 zł. Łącznie wsparto 42 organizacje pozarządowe na kwotę 1.090.930 zł.
- Gmina Gryfino, w ramach wsparcia pozafinansowego – na wniosek organizacji pozarządowej – udzielała pomocy w realizacji zadań z różnych sfer pożytku publicznego, niejednokrotnie stając się współorganizatorem przedsięwzięć inicjowanych przez organizacje. Wsparcie to między innymi dotyczyło organizacji wydarzeń, uroczystości, obchodów, objęcia Honorowym Patronem Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino działań i wydarzeń prowadzonych przez organizacje pozarządowe, udostępniania terenów należących do Gminy Gryfino, udostępniania pomieszczeń jednostek organizacyjnych gminy wraz z wyposażeniem oraz wsparcie techniczne podczas zajęć, wykładów uroczystości, użyczenia lokali dla organizacji pozarządowych oraz przekazywania pucharów, medali, koszulek na organizowanie imprezy.
- W Gryfinie funkcjonuje Gryfińskie Centrum Organizacji Pozarządowych, znajdujące się w budynku przy ul. Nadodrzańskiej – lokale będące siedzibą organizacji udostępniane są bezpłatnie.
- W 2021 roku w sektorze prywatnym zarejestrowanych było w Gminie Gryfino 120 organizacji pozarządowych, w tym:
 - fundacje - 3 szt.
 - stowarzyszenia i organizacje społeczne – 117 szt.
- Według danych Wydziału Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta i Gminy Gryfino liczba mieszkańców Gminy Gryfino na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 29190 osób, co daje w 41,1 organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Cel strategiczny 3

Rozszerzenie współpracy w ramach aglomeracji szczecińskiej

Cel operacyjny 3.1.

Poprawa komunikacji i rozwój infrastruktury aglomeracyjnej

Obszar interwencji: INFRASTRUKTURA AGLOMERACYJNA

- W roku 2021 kontynuowano prace związane z dwoma dużymi zadaniami realizowanymi w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, które są powiązane z projektem budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej (SKM) tj. budowa Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego w Gryfinie oraz Przebudowa dróg lokalnych łączących centrum przesiadkowe w Gryfinie z siecią TEN-T. Realizacja działań w ramach ww. projektów trwa od 2019 r., a ich celem jest powstanie nowoczesnego centrum przesiadkowego w Gryfinie obok istniejącego dworca kolejowego.
- W roku 2021 rozpoczęto budowę windy z ul. Kolejowej do ul. 9 Maja w ramach Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego w Gryfinie. Różnica poziomów pomiędzy ul. 1 Maja a Kolejową to około 7 m wysokości. Dzięki budowie windy, osoby piesze i z ograniczoną możliwością ruchową, będą mogły pokonać tę wysokość bez konieczności korzystania ze schodów i w komfortowy sposób dostać się do dworca kolejowego w celu odbycia dalszej podróży koleją metropolitalną.
- W 2021 roku podpisano również umowę i rozpoczęto prace związane z przebudową drogi powiatowej tj. ul. Kolejowej w Gryfinie na odcinku ok. 350 mb i szerokości jezdni 7 m, o łącznej wartości 3.968.000,00 zł. W ramach umowy wykonany również zostanie parking, zatoka autobusowa i chodniki. Ponadto zostaną wyremontowane schody terenowe pomiędzy ul. 9 Maja a ul. Kolejową wraz z przebudową oświetlenia, wybudowane zostaną wiaty dla rowerów, a także kanalizacja deszczowa, oświetlenie drogowe i przejść dla pieszych.

Obszar interwencji: KOMUNIKACJA

- Podobnie jak w latach poprzednich, trwają prace prowadzone przez Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, którego członkiem jest Gmina Gryfino,

mające na celu pełną integrację biletową i taryfową transportu publicznego na terenie całego Obszaru. Jednym z elementów zakładanej integracji ma być wdrożenie zunifikowanego systemu dynamicznej informacji pasażerskiej (SDIP).

- W roku 2021 Gmina Gryfino kontynuowała ścisłą współpracę z Województwem Zachodniopomorskim, efektem której było uruchomienie przez Marszałka Województwa dodatkowych 6 par połączeń kolejowych na trasie Szczecin Główny – Gryfino – Szczecin Główny. Nowe połączenia stanowiły w dalszym ciągu pilotaż dla zagęszczenia sieci połączeń kolejowych w ramach projektu Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, realizowanego przez Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Koszt, jaki poniosła Gmina w formie dotacji celowej na pokrycie rekompensaty wypłacanej operatorowi przewozów kolejowych (tj. POLREGIO S.A.) z tytułu funkcjonowania wspomnianego połączenia aglomeracyjnego, wyniósł 365.623,99 zł. W ramach wskazanych 6 par połączeń przewieziono łącznie 76.913 osób, a wielkość wykonanej pracy przewozowej wyniosła 51.161,836 pociągokilometrów.
- W 2021 r. Gmina obsługiwała 12 autobusowych linii komunikacyjnych o charakterze użyteczności publicznej, z czego 3 realizowane były na podstawie porozumienia międzygminnego z Gminą Miasto Szczecin. Operatorem systemu komunikacyjnego Gminy Gryfino było Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie Sp. z o.o. w Szczecinie. W trakcie całego 2021 r. Przedsiębiorstwo wykonało w ramach obsługi systemu 34.871 kursów autobusowych o łącznym przebiegu 1.067.680 wozokilometrów, za łączną kwotę 4.919.730,27 zł.

Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie współpracy gospodarczej

- W planie na rok 2021 zaplanowano do sprzedaży łącznie 26 działek pod zabudowę mieszkaniową i pod zabudowę usługową, na łączną kwotę 2.800.000 zł. W wyniku przeprowadzanych przetargów, dokonano zbycia nieruchomości na łączną kwotę 2.654.610,00 zł. Ponadto, odbyła się sprzedaż działek poza planem na kwotę 1.128.027,10 zł.
- W 2021 r. 134 nowych przedsiębiorców (osoby fizyczne) zgłosiło rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Gryfino, natomiast 88 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gryfino dokonało jej wykreślenia. Zgodnie z danymi zawartym w Centralnej Ewidencji

i Informacji o Działalności Gospodarczej na dzień 13 kwietnia 2021 r. na terenie gminy Gryfino aktywnie prowadziło działalność 1868 osób.

- W roku 2021 Gmina Gryfino brała udział w projekcie „Standardy obsługi inwestora w samorządach Województwa Zachodniopomorskiego”, finansowanego w ramach POWER 2014-2020. Działania w projekcie obejmą w szczególności indywidualne usługi doradcze świadczone przez ekspertów przez cały okres trwania projektu oraz sieciowanie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

Sporządziła:

Karolina Pawlak